

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗАПОВЕД

№ РД 09 - 873/20.05.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

УТВЪРЖДАВАМ

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на първа степен на професионална квалификация за професия код **622030** **Работник в озеленяването**, специалност код **6220301** **Озеленяване и цветарство** от професионално направление код **622** **Озеленяване и цветарство**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ПЪРВА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	622	ОЗЕЛЕНЯВАНЕ И ЦВЕТАРСТВО
Професия	622030	РАБОТНИК В ОЗЕЛЕНЯВАНЕТО
Специалност	6220301	ОЗЕЛЕНЯВАНЕ И ЦВЕТАРСТВО

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 873/20.05.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване на **първа** степен на професионална квалификация по професията код **622030** **Работник в озеленяването**, специалност код **6220301** **Озеленяване и цветарство** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции на обучаваните, изискващи се за придобиване на първа степен по изучаваната професия **Работник в озеленяването**, специалност **Озеленяване и цветарство**.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО). До утвърждаване на ДООИ за придобиване на квалификация по професията настоящата национална изпитна програма следва да се прилага само за системата на народната просвета.

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:

- а.** Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
- б.** Критерии за оценяване.

2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:

- а.** Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
- б.** Критерии за оценяване.

3. Система за оценяване.

4. Препоръчителна литература.

5. Приложения:

- а.** Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
- б.** Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание.

Изпитна тема № 1: Значение на цветята. Качества на цветята за рязан цвят. Основни закономерности при аранжирането на цветя. Историческо развитие на парковото изкуство в България. Части на растението.

План-тезис: Значение на цветята - естетическо, здравословно и др. Качества на цветята за рязан цвят - дължина, свежест, кичестост, облистеност, багра. Основни закономерности при аранжирането на цветята - хармония, симетрия, асиметрия, ритъм. Развитие на парковото изкуство в България - преди и сега. Части на растението.

Приложна задача: Направете схема на частите на растението.

Дидактически материали: Табла, албуми, схеми за значението на цветята, тяхното място във вътрешния интериор и в парковете и градините.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Познава значението на цветята.	5
2.	Описва качествата на рязаните цветове.	10
3.	Характеризира основните закономерности при аранжирането.	15
4.	Проследява развитието на градинското парково изкуство в България.	10
5.	Описва частите на растението.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Класификация на цветята. Производство на открито. Видове багри. Видове и стилове при озеленяването. Композиране на алейна мрежа. Лист при цветята.

План-тезис: Класификация на цветята - според устройството на цвета, според продължителността на живота, според хибитуса на стъблото, корена. Видове багри - топли, студени, съчетаване. Видове стилове при озеленяването - описание по избор. Композиране на алейна мрежа - видове алеи и разположението им в парка.

Приложна задача: Направете схема за видовете багри при цветята (топли и студени).

Дидактически материали: Табла, снимки, схеми с различни едногодишни, двугодишни, многогодишни цветя. Схеми за устройството на паркове и градини.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Класифицира цветята по различните показатели.	20
2.	Описва алейната мрежа в парковете и градините.	10
3.	Описва стиловете при озеленяването в парковете и градините.	10
4.	Характеризира топлите и студените цветове и съчетаването им.	10
5.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Отношение на цветята към светлината. Грижи през вегетацията. Основни правила при създаване на цветни композиции. Солитери. Стъбло при цветята. Декоративни дървета. Смърч.

План-тезис: Светлината - значението ѝ за живота на цветята, като екологичен фактор. Грижи през вегетацията - окопаване, торене, поливане, борба срещу болести и неприятели. Основни правила при създаване на цветни композиции - значение на цветните композиции, видове засаждания при цветните композиции. Солитери - определение, описание като компонент на растителността, изграждаща парковете и градините. Смърч - характеристика, използване. Стъбло - функции, устройство, видове.

Приложна задача: Направете схема за класификацията на цветята според изискванията им към светлината.

Дидактически материали: Табла, снимки, албуми, показващи правила при изграждането на различните цветни композиции, разположение на солитери и др.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Познава значението на светлината за живота на цветята.	5
2.	Описва основните правила при създаването на цветни композиции.	10
3.	Характеристика на солитерите.	10
4.	Описва грижите за цветята по време на вегетацията.	10
5.	Описва устройството на стъблото при цветята.	10
6.	Характеризира смърча като декоративно дърво.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Корен при цветята. Ела, кедър. Храсти в паркове и градини. Съдове, помощен материал при аранжирането. Производство на цветя на закрито. Отношение на цветята към топлината.

План-тезис: Корен - функции, устройство, видове. Ела, кедър – компоненти от парковата растителност. Храстите - като компонент на растителността в парковото изкуство. Съдове и помощни материали, използвани при аранжировките - вази, саксии, кашпи, кензани, пиафлора, панделки, фолио и др. Производство на цветя на закрито - парници, полиетиленови тунели, оранжерии. Отношение на цветята към топлината - значение на топлината, видове цветя според изискванията им към топлината.

Приложна задача: Направете скица за устройството на стоманено-стъклена оранжерия.

Дидактически материали: Снимки на закрити площи, съдове.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва корена при цветята.	10
2.	Характеризира елата и кедъра като паркова растителност.	10
3.	Познава съдовете и помощните материали, използвани при аранжирането.	5
4.	Характеризира храстите в парковете и градините.	10
5.	Описва устройството на закритите площи за производство на цветя.	10
6.	Определя отношението на цветята към топлината.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Морфологична характеристика - багри на растението. Карамфил. Дървесни видове. Бял бор. Растителни тъкани - проводящи тъкани.

План-тезис: Багри на растението - значение, видове багри. Карамфил - ботанически и биологични особености. Основни грижи при отглеждането на карамфила. Беритба и съхранение на цветята - време за беритба, начини на беритба, условия за съхранение на цветята. Дървесни масиви – значение, видове, създаване. Бял бор - морфологично описание, използване. Растителни тъкани – видове, значение.

Приложна задача: На посочената схема отбележете разположението на проводящите тъкани при различните цветни видове.

Дидактически материали: Фотоси, табла и схеми на проводящи тъкани и проводящи снопчета.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва същността на обагрянето при растенията.	5
2.	Описва ботаническите и биологичните особености на карамфила и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Определя условията на беритба и съхранение на цветята.	10
4.	Характеризира дървесните масиви в парка.	10
5.	Описва морфологията на белия бор.	10
6.	Характеризира видовете проводящи тъкани при цветята.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой	60

Изпитна тема № 6: Състав на почвени смеси. Роза. Запазване свежестта на цветята. Видове цветни композиции - партери. Дребнолистна липа. Паренхимни основни тъкани.

План-тезис: Състав на почвените смеси - значение, компоненти, видове. Роза – ботанически и биологични характеристики. Основни грижи при отглеждане на розата. Запазване свежестта на цветята - механични, физични и химични методи. Видове цветни композиции – партери: предназначение, видове, местоположение. Дребнолистна липа - ботаническа характеристика, използването ѝ като декоративно дърво в парковото изкуство. Паренхимни основни тъкани - значение, видове.

Приложна задача: Предложете различни видове рецепти от химични вещества, използвани за запазване свежестта на цветята.

Дидактически материали: Различни рецепти и материали за запазване свежестта на цветята (хризал). Схеми, табла, представящи паренхимните тъкани. Снимки от различни видове рози, партери, разположени в парковете и градините.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва състава на различните почвени смеси.	10
2.	Описва ботаническите и биологичните особености на розата и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Описва начините на запазване на свежестта на цветята.	5
4.	Характеризира партерите като елемент от цветните композиции.	10
5.	Характеризира дребнолистната върба.	10
6.	Определя видовете паренхимни тъкани.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7: Компостиране. Гербер. Закономерности и правила при аранжиране на цветя. Цветни килими. Кипарис. Механични тъкани.

План-тезис: Компостиране – същност, начини на направа на компост, значение. Гербер – ботанически, биологични особености, основни грижи при отглеждането. Закономерности и правила при аранжирането на цветя - равновесие, фон, текстура, съразмерност, контраст. Цветни килими – същност и начин на оформяне. Кипарис – ботаническа и морфологична характеристики. Механични тъкани – видове и предназначение.

Приложна задача: Предложете схема на цветен килим.

Дидактически материали: Материали, изобразяващи различната текстура, симетрия, асиметрия, контраст при аранжирането на цветя.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва същността на компоста и начините за получаване.	5
2.	Описва ботаническата и морфологичната характеристики на гербера и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Определя правилно закономерностите при аранжиране на цветя.	10
4.	Описва характеристиките на кипариса.	10
5.	Характеризира цветните килими и използването им.	10
6.	Познава видовете механичните тъкани.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8: Размножаване на цветята чрез семена. Хризантема. Икебана. Цветни групи. Туя, чемшир. Опрашване и оплождане.

План-тезис: Размножаване на цветята чрез семена – избор и сортиране на семената, предварителна подготовка на семената преди засяване, начини на засяване според едрината на семената. Хризантема – ботанически и биологични особености, основни грижи при отглеждането. Икебана – исторически сведения, стилове и елементи. Цветни групи – същност, видове и изграждане. Туя. Чемшир – ботаническа и морфологична характеристика. Опрашване и оплождане – същност.

Приложна задача: Предложете схеми за различните цветни групи в парковете и градините с различни видове цветя.

Дидактически материали: Схеми и снимки от различните стилове икебана и начини на разположение на елементите им.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Обяснява размножаването на цветя чрез семена.	10
2.	Описание ботаническите и биологичните особености на хризантемата и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Изброява елементите и стиловете при икебана.	10
4.	Описва видовете цветни групи.	10
5.	Описва туята и чемшира като дървесни видове в парка.	10
6.	Описва процесите опрашване и оплождане при цветята.	5
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Размножаване чрез делене. Лилиум. Икебана. Солитери. Едногодишни летни цветя. Плод и семе.

План-тезис: Размножаване чрез делене – вегетативен начин на размножаване при коренищни цветя. Лилиум – ботанически и биологични особености, основни грижи при отглеждане. Икебана – правила и техника на изпълнение. Солитери – характеристика и видове. Едногодишни летни цветя – описание, изисквания и отглеждане. Плод и семе – описание и използване в цветарството.

Приложна задача: Предложете схема за икебана в комбинация с плод (семена) от дадени цветя.

Дидактически материали: Фотоси и снимки, изобразяващи размножаването на цветята чрез делене. Снимки от различни сортове лилиуми, използвани като солитери, и др.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва размножаването на цветята чрез делене.	10
2.	Описва ботаническите и биологичните характеристики на лилиума и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Определя правилата и техниката на изпълнение на икебана.	10
4.	Описва видовете солитери.	5
5.	Описва представителите на едногодишните летни цветя.	10
6.	Охарактеризира плода и семената при цветята.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Размнужаване чрез луковици. Лале. Морибана. Композиции от кактуси. Фотосинтеза. Тагетис, Циния.

План-тезис: Размножаване чрез луковици – описание на луковицата, време и начини на засаждане. Лале – видове, размножаване и отглеждане. Морибана – същност, основен прав стил и основен полегат стил. Кактуси – ботанически и биологични особености, видове композиции. Фотосинтеза – същност и условия за протичането.

Приложна задача: Представете скици за аранжиране на Морибана:

- основен прав стил,
- основен полегат стил.

Дидактически материали: Снимки от аранжировки на стиловете Морибана. Фотоси, изобразяващи различните видове и сортове лалета. Сбирка от различни видове кактуси.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва начина на размножаване чрез луковици.	10
2.	Описва ботаническите и биологичните особености на лалето и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Разграничава стиловете при Морибана.	15
4.	Изброява различните видове кактуси.	10
5.	Изяснява същността на процеса фотосинтеза.	10
6.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Торене на цветята. Саксийни цветя. Бонсаи. Скални цветни кътове. Парички, теменуга. Растеж при растенията.

План-тезис: Торене на цветята – значение, видове. Бонсаи – същност и начин на формирането им. Скални цветни кътове – същност и начин на формирането им. Двугодишни цветя – паричка, теменуга – ботанически и биологични особености и основни грижи при отглеждане. Растеж – същност, фази и условия, влияещи върху растежа.

Приложна задача: Опишете последователността в създаването на бонсаи от семена на конски кестен, засети в годината на събирането им.

Дидактически материали: Цветни снимки на различните видове бонсаи. Сбирка от различни видове торове. Фотоси от скални цветни кътове.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва различните видове торове и значението им.	10
2.	Описва видовете и стиловете бонсаи.	10
3.	Описва изграждането на скалните цветни кътове.	10
4.	Описва ботаническата и биологичната характеристика на паричката и теменугата и основните грижи при отглеждането.	10
5.	Изяснява същността, фазите и факторите, влияещи върху растежа.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Развитие при растенията. Многогодишни цветя. Багри. Букети. Специални грижи за цветята.

План-тезис: Развитие при растенията– същност, периоди, влияние на външната среда върху растенията. Многогодишни цветя – характеристика, използването им при аранжиране на паркове и градини. Багри – характеристика и съчетаване. Букети – исторически сведения, видове букети. Специални грижи за цветята: прищипване, пензиране, резитба, мулчиране, привързване.

Приложна задача: Предложете схеми за топли, студени цветове, начини на съчетаването им при изработването на различните видове букети.

Дидактически материали: Фотоси от различни видове букети. Хербарии от повредени от различни болести и неприятели цветя.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Изяснява периодите и влиянието на околната среда върху развитието на растенията.	10
2.	Характеризира многогодишните цветя.	10
3.	Определя основните багри и начините на съчетаването им.	10
4.	Познава историческото развитие на букетите и изброява видовете букети.	10
5.	Описва специалните грижи за цветята.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Използване на цветята за приготвяне на венци и гирлянди. Сентполия. Булчински букети. Озеленяване на детски градини. Размножаване на растенията.

План-тезис: Видове венци и гирлянди, начини на изработването им. Сентполия – ботанически и биологични особености, начин на отглеждане. Булчински букети – видове, начини на изработването им. Озеленяване на детски градини – поддържане на площите и изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при работа. Размножаване – полово и безполово.

Приложна задача: Предложете многогодишни цветя за озеленяване на детска градина.

Дидактически материали: Снимки, фотоси, изобразяващи различни видове булчински букети, венци.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва начините на изготвяне на видове венци и гирлянди.	10
2.	Описва ботаническата и биологичната характеристика на сентполията и начин на отглеждане.	10
3.	Посочва видовете булчински букети и начините на изработването им.	10
4.	Познава изискванията за поддържане на озеленени детски градини и спазването на здравословните и безопасните условия на работа.	10
5.	Посочва начините на размножаване при растенията.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14: Форсаж на луковични цветя. Хортензия. Букети и подарък. Озеленяване на училищни дворове. Невен. Дишане при растенията.

План-тезис: Форсаж на луковични цветя – същност и начини за форсаж. Хортензия – ботанически и биологични особености, основни грижи при отглеждането. Букети – комбинирани с подарък, видове букети според подаръка, възрастта, случая. Озеленяване на училищни дворове – поддържане на площите и изисквания за здравословни и безопасни условия на труд при работа. Дишане – същност и значение.

Приложна задача: Предложете идея за букет, комбиниран с подарък за юбиляр.

Дидактически материали: Изработени подаръци, комбинирани с цветя. Примерни проекти за озеленяване на училищни дворове.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва същността и начините на форсажа на луковичните цветя.	10
2.	Прави ботаническа и морфологична характеристика на хортензията и основни грижи при отглеждането.	10
3.	Посочва изискванията за избор на букет съобразно подаръка.	10
4.	Познава изискванията за поддържане на озеленения училищен двор и спазването на здравословните и безопасните условия на работа.	10
5.	Изяснява същността на дишането при растенията.	10
6.	Решава приложната задача.	10
Общ брой точки		60

Изпитна тема № 15: Оранжерии. Мушкато. Композиции от сухи цветя, трева и слама. Петуния. Отдел мъхове и папрати.

План-тезис: Оранжерии – видове, устройство и значение. Мушкато – ботаническа и биологична характеристика, грижи при отглеждането. Композиции от сухи цветя, трева и слама – правила за създаването им. Петуния – ботаническа и биологична характеристика, грижи при отглеждането. Мъхове и лишеи – видове, приложение в градини и паркове.

Приложна задача: Посочете предложения за сполучливи съчетания на цветята за есенно-пролетно зацветяване.

Дидактически материали: Схеми за устройство и видове оранжерии, сбирки от различни мъхове и папрати.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва устройството, видовете и значението на оранжерииите.	10
2.	Описва ботаническата и биологичната характеристика на мушкатото и грижите при отглеждането.	10
3.	Познава правилата при изграждането на композиции от сухи цветя, трева и слама.	10
4.	Описва ботаническата и биологичната характеристика на петунията и грижите при отглеждането.	10
5.	Познава видовете мъхове и лишеи и приложението им.	10
6.	Решава приложната задача.	10
Общ брой точки		60

Изпитна тема № 16: Открити площи за производство на цветя. Бегония. Аранжиране на маса. Водата като компонент при изграждането на паркове и градини. Иглика. Голосеменни растения.

План-тезис: Открити площи за производство на цветя – предназначение, видове. Бегония – ботанически и биологични особености. Аранжиране на маса – изисквания. Водата като компонент в парковото строителството – значение, начини на използване. Голосеменни растения – ботаническа характеристика.

Приложна задача: Назовете имената на някои цъфтящи декоративни храстовидни лиани.

Дидактически материали: Фотоси, снимки за различните начини на аранжиране и декорация на маса. Снимки на езера, шадравани, фонтани в парковете. Хербарии от представители на голосеменни растения.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Прави характеристика на откритите площи.	10
2.	Описва биологични и ботанически качества на бегонията.	10
3.	Посочва изискванията при аранжиране на маса.	10
4.	Посочва приложението на водата в парковото строителство.	10
5.	Описва ботаническата характеристика на голосеменните растения.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17: Видове форсаж. Филодендрон. Декорация на зали. Скулптурата като компонент при паркостроителството. Декоративни треви. Едноседелни растения.

План-тезис: Видове форсаж – топъл и студен. Филодендрон – ботанически и биологични особености. Скулптурата като компонент при паркостроителството. Декоративни треви – видове, значение, основни грижи. Едноседелни растения – характеристика, представители, основни грижи. Декорация на зали – изисквания.

Приложна задача: Назовете последователността от операции, извършвани при монтаж на пейка в парка.

Дидактически материали: Снимки, журнали, фотоси на филодендрони, начини на декорация на зали, скулптори и др.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Описва видовете форсаж.	10
2.	Описва характеристиките на филодендрона и основните грижи при отглеждането.	10
3.	Познава предназначението на скулптурата в парковете и градините.	5
4.	Описва характеристиките на декоративните треви и основните грижи при отглеждането.	10
5.	Описва характеристиките на представители на едноседелните растения и основните грижи при отглеждането.	10
6.	Прави характеристика на едноседелните растения.	10
7.	Решава приложната задача.	5
	Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18: Основни задачи на селекцията при цветните култури. Шефлера. Прозорци - градини. Крайбрежна водна растителност. Постъпване и движение на водата в растенията.

План-тезис: Основни задачи на селекцията – показатели при цветните култури (багри, аромат, кичестост, височина на стъбло, зимо- и студоустойчивост). Шефлера – ботанически и биологични особености, основни грижи. Прозорци-градини – видове. Крайбрежна водна растителност – видове, предназначение. Постъпване и движение на водата в растенията – значение, начини на приемане на водата в растенията.

Приложна задача: Опишете последователността от операции при монтаж на декоративна скулптура в парка.

Дидактически материали: Снимки от различни начини на озеленяване на отворени или затворени прозорци–градини.

№ по ред	Критерии за оценяване	Максимален брой точки
1.	Изброява основните задачи на селекцията при цветните култури.	10
2.	Описва ботаническата и биологичната характеристика на шефлерата и грижите при отглеждане.	10
3.	Познава видовете прозорци–градини.	10
4.	Характеризира крайбрежната водна растителност и приложението ѝ.	10
5.	Описва постъпването и движението на водата в растенията.	10
6.	Решава приложната задача.	10
	Общ брой точки	60

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетенции на обучаваните, отговарящи на първа степен на професионална квалификация.

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита - дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се съставят в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно практическо задание:

Изготвяне на зелени резници

Да се изработи зелен стъблен резник;

Да се подготви примерен субстрат за вкореняване на зелени стъблени резници;

Да се подготви сандъче със субстрат за вкореняване на зелени стъблени резници;

Изготвените резници да се зложат в сандъче за вкореняване;

Да се полее;

Да се засенчи и постави под стъкло покритие (ако е необходимо);

Да се обозначи с етикет.

2. Критерии за оценяване.

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността разработва показатели за оценяване по съответните критерии. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Могат да се използват следните примерни критерии:

Пример:

№	Критерии	Показатели	Максимален брой точки	Тежест
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. <i>Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>	<i>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства; 1.2. Правилно и по безопасен начин употребява предметите и средствата на труда; 1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, и дефинира, и спазва предписания за своевременна реакция; 1.4. Описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.</i>		да/не
2.	Ефективна организация на работното място.	<i>2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията; 2.2. Целесъобразна употреба на материалите; 2.3. Работа с равномерен темп за определено време.</i>	2 2 1	5
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	<i>3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица; 3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства).</i>	3 2	5

4.	Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание.	4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание; 4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти.	2 3	5
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание.	5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите; 5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа.	3 2	5
6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание. Изчерпателност на разработката.	6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология; 6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри; 6.3. Изпълнява задачата в поставения срок.	8 8 4	20
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на практическото изпитно задание.	7.1. Осъществява операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и при изпълнение на конкретни дейности; 7.2. Контролира техническите показатели - текущо и на готово изделие; 7.3. Оценява резултатите, взема решение и отстранява грешките; 7.4. Прави оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	1 1 1 2	5
8.	Защита на извършения монтаж (ремонт), настройка на уреда (машина/апарат и др.) или защита на изработения проект/или защита качествата на готовото изделие.	8.1. Може да представи и обоснове приетия вариант на решение/изпълнение на практическото задание; 8.2. Демонстрира добра техника на презентиране.	10 5	15
Общ брой точки			60	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е **60**. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Проф. Ангелиев, В., доц. Николова, Н. Цветарство. С., Земиздат, 1988.
2. Проф. Василев, А. Търговски дизайн. С., Земиздат, 1986.
3. Проф. Щилиянова, Е. Цветарство. С., Дионис, 2001.
4. Проф. Енчев, Я. Селекция и семепроизводство. С., Земиздат, 1988.
5. Минчев, Н., Алексиев, А. Скални цветни кътове и алпинеуми. С., Земиздат, 1988.
6. Доц. Николова, Н., Ангелиев, В. Аранжиране на цветя. МОН, 1982.
7. Зигфрид, З. Прозорци–градини. С., Земиздат, 1989.
8. Доц. Фомина, Л. Основи на парковото изкуство. С., Земиздат, 1988.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Василиа Куленска - ПГСС „Царица Йоанна”, гр. Пазарджик
2. Мариана Ангелова - ПГСС „Царица Йоанна”, гр. Пазарджик

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПЪРВА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професията код 622030 Работник в озеленяването
специалността код 6220301 Озеленяване и цветарство**

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:
(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис:
.....
.....

Приложна задача:
.....

Описание на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ПЪРВА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията код 622030 Работник в озеленяването

специалността код 6220301 Озеленяване и цветарство

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс

начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:

1. Да се

(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)